

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษากระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนียะลา โดยการบูรณาการแนวคิดการพยาบาลเชิงวัฒนธรรม เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ครอบคลุมและชัดเจน ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Designs) ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัยที่มีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) และเชิงปริมาณ (Quantitative Method) ในการวิจัยเรื่องเดียว (Creswell, 2002, p. 560) ขั้นตอนการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ให้ข้อมูลหลักในกระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนียะลา ส่วนขั้นตอนการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้ในการวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนียะลา หลังจากการบูรณาการที่เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2545 ไปใช้แล้วหาข้อสรุปที่เป็นกระบวนการจุดเน้นของการศึกษาอยู่ที่ความสำเร็จของกระบวนการสร้างให้บัณฑิตเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามบริบทของจังหวัดยะลา ซึ่งเป็นบริบทเดียวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน แสดงรายละเอียดของการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก
2. การพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลหลัก
3. พื้นที่ที่ศึกษา
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
5. การเตรียมการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. ขั้นตอนการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล
8. การตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

การวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลหลักจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพื่อให้ได้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีประสบการณ์ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัย เข้าใจบริบทจังหวัดยะลา บอกเล่าปรากฏการณ์และประสบการณ์ ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะ

ที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา โดยการบูรณาการแนวคิด การพยาบาลเชิงวัฒนธรรมอย่างแท้จริง ผู้วิจัยกำหนดคุณลักษณะผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังนี้

1. เลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละกลุ่ม แบบเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด มีประสบการณ์ด้านสุขภาพหรือด้านการจัดการศึกษาในบริบทของจังหวัดยะลา ซึ่งเป็นจังหวัดใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. อาศัยในจังหวัดยะลาหรือสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มาแล้วไม่ต่ำกว่า 15 ปี
3. มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่สอน หรือปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ให้กับนักศึกษาของวิทยาลัยมาแล้วไม่ต่ำกว่า 10 ปี
4. กรณีที่เป็นผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้นำชุมชน ผู้รับบริการต้องมีประสบการณ์เคยได้รับการดูแล จากพยาบาลในจังหวัดยะลาหรือสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มาแล้ว
5. เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักที่นับถือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลามจำนวนเท่า ๆ กันในแต่ละ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มาจากประสบการณ์ทั้งสองศาสนา
6. มีความสนใจและยินดีสละเวลาในการสัมภาษณ์เชิงลึกหรือสนทนากลุ่ม ตามวิธีการ เก็บรวบรวมข้อมูลของแต่ละกลุ่ม

การวิจัยแบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาปรากฏการณ์เบื้องต้นในพื้นที่และสถานการณ์ก่อการร้าย ในจังหวัดยะลา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม โดยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง กับการผลิตและผู้ใช้นักพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติ แบ่งเป็น

- 1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์เชิงลึก ที่เป็นผู้บริหารระดับสูงของส่วนราชการ ด้านสาธารณสุขในจังหวัดยะลาซึ่งเป็นสถานที่ตั้งของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา ผู้ให้ ข้อมูลหลักกลุ่มนี้ คือ ผู้บริหารโรงพยาบาล จำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาล ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดยะลา จำนวน 2 คน และสาธารณสุขอำเภอ จำนวน 1 คน รวม 4 คน

- 1.2 อาจารย์พิเศษในการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นอาจารย์ที่วิทยาลัยเชิญมาทำหน้าที่สอน จากสถาบันการศึกษาภายนอก มีคุณวุฒิและประสบการณ์ตามที่วิทยาลัยกำหนด จ่ายค่าตอบแทน ตามจำนวนชั่วโมงที่สอน มีประสบการณ์เคยได้รับการดูแลจากพยาบาลในจังหวัดยะลาหรือ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เลือกตัวแทนอาจารย์พิเศษที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย จำนวน 1 คน

- 1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นผู้แทนภาคประชาชนในจังหวัดยะลา ผู้ให้ข้อมูลหลัก ในการสนทนากลุ่ม กลุ่มนี้ คือ ผู้นำชุมชนที่เคยรับบริการพยาบาลและผู้รับบริการที่เป็นผู้ป่วยหรือ

ญาติที่มาใช้บริการในสถานบริการของกระทรวงสาธารณสุขในจังหวัดยะลาหรือสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แบ่งเป็น กลุ่มผู้นำชุมชนจำนวน 4 คน ผู้รับบริการจำนวน 4 คน รวม 8 คน

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบูรณาการแนวทางการพยาบาลเชิงวัฒนธรรม โดยการนำคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตที่สร้างจากการศึกษาเอกสารการสัมมนาเชิงลึกและการสนทนากลุ่ม มาบูรณาการลงไปในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง ร่วมวางแผนการจัดการเรียนการสอน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนานักศึกษา และกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะตามที่กำหนด ผู้ให้ข้อมูลหลักในกลุ่มนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 30 คน แบ่งเป็นการสนทนา 2 กลุ่ม ๆ ละ 15 คน ได้แก่

2.1 อาจารย์ผู้ทำหน้าที่บริหารวิชาการของวิทยาลัย เป็นอาจารย์ประจำที่ปฏิบัติงานในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา ได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการวิชาการของวิทยาลัย จำนวน 2 คน แบ่งเป็นกลุ่มสนทนาออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 1 คน

2.2 อาจารย์ผู้ทำหน้าที่สอนนักศึกษาพยาบาล เป็นอาจารย์ประจำที่ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานรายวิชาและอาจารย์ผู้ทำการสอนร่วม ในรายวิชาที่วิเคราะห์แล้วว่าเป็นรายวิชาที่ต้องบูรณาการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา จำนวน 4 คน แบ่งเป็นกลุ่มสนทนาออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 2 คน

2.3 พยาบาลที่เลี้ยงในแหล่งฝึก เป็นพยาบาลผู้ทำหน้าที่ในการสอนภาคปฏิบัติและนิเทศในคลินิก ขณะที่นักศึกษาฝึกปฏิบัติทั้งในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลชุมชนและสถานีนอนมัยที่เป็นแหล่งฝึก เป็นพยาบาลที่เลี้ยงในโรงพยาบาลศูนย์ยะลา 6 คน โรงพยาบาลชุมชนจำนวน 6 คน สถานีนอนมัยจำนวน 6 คน รวม 18 คน แบ่งเป็นกลุ่มสนทนาออกเป็น 2 กลุ่มคือ จากโรงพยาบาลศูนย์ยะลา กลุ่มละ 3 คน โรงพยาบาลชุมชนกลุ่มละ 3 คน สถานีนอนมัยกลุ่มละ 3 คน

2.4 คิษย์เก่า เป็นพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา เนื่องจากได้รับประสบการณ์การจัดการศึกษาของวิทยาลัยมาแล้ว จำนวน 6 คน แบ่งเป็นกลุ่มสนทนาออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 3 คน

การพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลหลัก

การวิจัยครั้งนี้เป็นกระบวนการวิจัยวิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Designs) ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัยที่มีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) และเชิงปริมาณ (Quantitative Method) ผู้วิจัยได้ดำเนินการพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลหลักในทุกขั้นตอนของการวิจัย ตั้งแต่การเก็บรวบรวมข้อมูลจนกระทั่งเผยแพร่ผลการวิจัย โดยต้องได้รับการยินยอมจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยเปิดเผยจุดมุ่งหมายของการวิจัย แต่การตัดสินใจเข้าร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก

ของการวิจัยเป็นการตัดสินใจอย่างเป็นอิสระของผู้ให้ข้อมูล ไม่มีผลกระทบทางลบใด ๆ (สุภางค์ จันทวานิช, 2539, หน้า 177; บุปผา ศิริรัศมี, 2533, หน้า 423) โดยอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการ ขั้นตอน การเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และบทบาทของผู้ให้ข้อมูลในแต่ละขั้นตอน รวมทั้งกำหนดข้อตกลงร่วมกันในการเก็บรวบรวมข้อมูล การขออนุญาต บันทึกเสียงและวีดิทัศน์ในขณะจัดกิจกรรมการสนทนา โดยผู้วิจัยตระหนักว่าข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูล เป็นความลับและไม่เปิดเผยเป็นรายบุคคล นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเป็นภาพรวมและจะทำลายเอกสาร รวมทั้งข้อมูลทั้งหมดที่ได้หลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วเสร็จ

แต่ผู้ให้ข้อมูลหลักให้ข้อคิดเห็นว่าในช่วงเก็บรวบรวมข้อมูล เกิดสถานการณ์ความไม่สงบ เกิดกับบุคลากรสาธารณสุขทำให้เสียชีวิตและบาดเจ็บบ่อยครั้ง รวมทั้งมีการเผาสถานีอนามัย การวางระเบิดหน้าโรงพยาบาล เพื่อเป็นการพิทักษ์สิทธิ์และความปลอดภัยให้กับผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้ให้ข้อมูลหลักอนุญาตให้บันทึกเสียงและจดบันทึกบรรยากาศเท่านั้น แต่ไม่อนุญาตให้ถ่ายภาพ และบันทึกภาพด้วยวีดิทัศน์ รวมทั้งการรายงานผลการวิจัยต้องไม่ระบุชื่อ สกุลและที่อยู่ของผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจว่าจะไม่มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลหลัก ตามที่ได้ตกลงไว้แล้ว การรายงานผลการให้ข้อมูลจะใช้ตำแหน่งแทนทั้งหมด

พื้นที่ที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ที่ศึกษา คือ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา สังกัด สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข เป็นการเลือกพื้นที่อย่างเจาะจงที่สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของการวิจัย เนื่องจากกระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักด้านการ บริการสาธารณสุขทุกระดับทั่วประเทศ แต่เนื่องจากเป็นกระทรวงที่ต้องใช้กำลังคนด้านสุขภาพ มากที่สุด จึงจำเป็นต้องจัดการศึกษาพยาบาลด้วยเหตุผล ดังนี้ 1) กระทรวงสาธารณสุขมีหน้าที่ รับผิดชอบในการให้บริการด้านสาธารณสุขแก่ประชาชนทั่วประเทศ ทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท จำเป็นต้องมีบุคลากรปฏิบัติงานให้เพียงพอ 2) การจัดระบบการศึกษาจะเน้นนโยบายการสาธารณสุข ของประเทศ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของ ประชาชน 3) การผลิตพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุขเพื่อใช้ในโรงพยาบาลและสถานบริการ สาธารณสุขทั่วประเทศ โดยมุ่งที่จะกระจายการบริการไปสู่ระดับอำเภอและตำบล ในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้มีวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขเพียงแห่งเดียว คือ วิทยาลัยพยาบาล บรมราชชนนี ยะลา ผู้วิจัยจึงเลือกพื้นที่ที่ศึกษา คือ จังหวัดยะลา ทั้งนี้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เครื่องมือในการวิจัยจึงมีทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ รายละเอียด ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

1.1 แบบสัมภาษณ์ในสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เป็นคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อศึกษาปรากฏการณ์ในชุมชนจากสถานการณ์ความไม่สงบ ความต้องการของชุมชนต่อการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างแบ่งเป็น 5 ส่วน คือ

1.1.1 แนวการสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1.2 แนวการสัมภาษณ์เกี่ยวกับประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักต่อสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดยะลาและสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

1.1.3 แนวการสัมภาษณ์เกี่ยวกับประสบการณ์ ผลกระทบที่เกิดจากสถานการณ์ความไม่สงบ การก่อการร้ายที่เกิดขึ้นในจังหวัดยะลาและสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน

1.1.4 แนวการสัมภาษณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา ที่ผู้ให้ข้อมูลหลักต้องการและเชื่อว่าสามารถปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดยะลา และสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีสถานการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ยาวนาน สอดคล้องกับผลกระทบที่เกิดขึ้น และความแตกต่างทางวัฒนธรรมของพื้นที่

1.1.5 คำถามเปิด (Open Ended Question) เป็นประเด็นเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลหลักได้เสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่นอกเหนือจากที่ได้กล่าวมาในแนวคำถาม

1.2 แบบสัมภาษณ์ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อการบูรณาการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา กับการบูรณาการแนวคิดการพยาบาลเชิงวัฒนธรรม ซึ่งแนวคำถามแบ่งออกเป็น 5 ส่วนดังนี้

1.2.1 แนวการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลัก

1.2.2 แนวการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ยาวนาน ผลกระทบที่เกิดขึ้น และความแตกต่างทางวัฒนธรรมของพื้นที่

1.2.3 แนวการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับวิธีการบูรณาการ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา กับการบูรณาการแนวคิดการพยาบาลเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน บรรยายการเรียนการสอน กิจกรรมพัฒนานักศึกษา กิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมอื่น ๆ

1.2.4 คำถามเปิด (Open Ended Question) เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลหลักได้เสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่นอกเหนือจากที่ได้กล่าวมาในแนวการสนทนากลุ่ม

1.3 แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล จากการบูรณาการแนวคิดการพยาบาลเชิงวัฒนธรรมไปใช้ในการจัดการศึกษารายวิชาที่เกี่ยวข้อง การจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษาและกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยการประเมินตามสภาพจริง ได้แก่ ใบงาน แฟ้มสะสมงาน (Port Folio) เพื่อให้ให้นักศึกษามั่นใจประสบการณ์ที่ได้รับอย่างอิสระ

1.4 แบบวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา ที่เป็นผลจากการบูรณาการแนวคิดการพยาบาลเชิงวัฒนธรรมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษา และกิจกรรมเสริมหลักสูตร วัดโดยนักศึกษา อาจารย์พยาบาล พยาบาลพี่เลี้ยง และผู้รับบริการ

1.5 ผู้วิจัย การวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดเพราะการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิจัยที่มีการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลโดยตรง การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมของตนเอง ดังนี้

1.5.1 ศึกษา ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ทางทฤษฎี

1.5.2 ศึกษาบริบท วิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีของประชาชนในจังหวัดยะลา หรือสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้เข้าใจบริบททางสังคมของชุมชน

1.5.3 ศึกษาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของจังหวัดยะลาหรือสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชน

1.5.4 ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัย วิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Designs) ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัยที่มีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) และเชิงปริมาณ (Quantitative Method)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลหลัก มีลักษณะเป็นแบบวัดที่ให้คะแนนตามคุณลักษณะที่กำหนด (Rubric Scoring)

3. คู่มือคำศัพท์สามภาษาที่พบบ่อยในชีวิตประจำวันและทางการแพทย์สำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ เนื่องจากประชาชนที่อาศัยในจังหวัดยะลาหรือสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่ใช้ภาษามลายูถิ่นแต่นักศึกษาพยาบาลมีทั้งไทยพุทธที่ไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษามลายูถิ่น ขณะเดียวกันนักศึกษาพยาบาลที่นับถือศาสนาอิสลามสื่อสารด้วยภาษาไทยได้ไม่ดี จากผลการวิเคราะห์

ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม พบว่า คู่มือสามภาษาเป็นสื่อการศึกษาที่สำคัญ ผู้วิจัยจึงสร้างคู่มือในการสื่อสารให้กับนักศึกษา

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คู่มือคำศัพท์สามภาษาที่พบบ่อยในชีวิตประจำวันและทางการแพทย์สำหรับนักศึกษาพยาบาล แบบวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาบริบทของจังหวัดยะลา ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ความไม่สงบ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา และกระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล มีขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1.1 สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จากการศึกษาบริบทเบื้องต้น ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ให้อาจารย์ผู้ควบคุมดูแลนิพนธ์ตรวจสอบความสอดคล้องและความเป็นไปได้ พร้อมทั้งปรับแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะ

1.2 คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ ด้านการจัดการศึกษาพยาบาล ด้านการบริหารการศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล ที่มีประสบการณ์ด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 5 คน (ภาคผนวก ก, หน้า 332) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.3 ทำหนังสือจากภาควิชาบริหารการศึกษา เพื่อเป็นหลักฐานให้กับผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1.4 ปรับแก้เครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่ม และจัดสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

2. แบบวัดที่ใช้ในกระบวนการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา มีลักษณะเป็นแบบวัดที่ให้คะแนนตามคุณลักษณะที่กำหนด (Rubric Scoring) มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

2.1 สร้างแบบวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา จากการสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกด้วยตนเอง วิเคราะห์เนื้อหาโดยกำหนดรหัสและจัดกลุ่มคำหลักเพื่อจัดสาระระบบคำที่เป็นคุณลักษณะ

ที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา สรุปเป็นสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล 8 ด้าน ดังนี้ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ความสามารถทางภาษา ด้านความรู้ความสามารถทางการพยาบาล ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านการเข้าใจความแตกต่าง ด้านการพยาบาล ด้านการใฝ่เรียนรู้ ด้านภาวะผู้นำ รวมทั้งศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล สร้างเป็นแบบวัดแบบที่ให้คะแนนตามคุณลักษณะที่กำหนด (Rubric Scoring) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดค่าบรรยายระดับคุณภาพของพฤติกรรมไว้ในทุกช่องระดับคะแนน

กำหนดระดับคุณภาพของรายการวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล เป็น 4 ระดับ ดังนี้

4 คะแนน	หมายถึง	มีพฤติกรรมที่แสดงคุณลักษณะนั้นในระดับดีมาก
3 คะแนน	หมายถึง	มีพฤติกรรมที่แสดงคุณลักษณะนั้นในระดับดี
2 คะแนน	หมายถึง	มีพฤติกรรมที่แสดงคุณลักษณะนั้นในระดับปกติ
1 คะแนน	หมายถึง	มีพฤติกรรมที่แสดงคุณลักษณะนั้นในระดับต่ำ

2.2 นำแบบวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา ที่สร้างขึ้น ให้อาจารย์ผู้ควบคุมคณานิพนธ์ตรวจสอบความสอดคล้องและความเป็นไปได้ พร้อมทั้งปรับเครื่องมือตามข้อเสนอแนะ

2.3 ทำหนังสือจากศูนย์วัดกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษาเพื่อเป็นหลักฐานในการให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาพยาบาล ด้านบริหารการศึกษาศึกษา และด้านการวัดประเมินผล จำนวน 5 คน (ภาคผนวก ก, หน้า 332) เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา ความสอดคล้องและความเหมาะสมทางภาษา แล้วนำคะแนนที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญไปคำนวณหาค่าความสอดคล้อง (Index of Objective Congruency: IOC) โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาจากค่า IOC ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.60 หรือ 3 ใน 5 ของผู้เชี่ยวชาญ

การวิจัยครั้งนี้ ผลการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องพบว่าไม่มีข้อใดที่ต้องตัดทิ้ง โดยค่า IOC ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 0.80 - 1.00 (ภาคผนวก ข, หน้า 334) ผู้วิจัยได้ปรับปรุงภาษาให้เฉพาะเจาะจงพฤติกรรมที่ต้องการวัดในคุณลักษณะนั้น ๆ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ข้อคำถามแต่ละข้อรายการมีความชัดเจนและมีเนื้อหาสำคัญเพียงประเด็นเดียว

2.4 นำแบบวัดที่ได้ไปทดสอบขั้นต้นกับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา จำนวน 5 คน อาจารย์พยาบาล 5 คน ผู้รับบริการ 5 คน และพยาบาลพี่เลี้ยงในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลชุมชน สถานีอนามัยกลุ่มละ 5 คน รวม 30 คน เพื่อทดสอบ

ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการตอบคำถามและคำบรรยายระดับคุณภาพของพฤติกรรมแต่ละข้อ จำนวน ห้าร้อยละความคิดเห็นต่อคำบรรยายและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ พบว่า นักศึกษาพยาบาล และผู้รับบริการเห็นด้วยกับคำบรรยายระดับคุณภาพของพฤติกรรมแต่ละข้อร้อยละ 75 - 100 สำหรับ อาจารย์พยาบาลและพยาบาลที่เลี้ยงเห็นด้วยกับคำบรรยายระดับคุณภาพของพฤติกรรมแต่ละข้อ ร้อยละ 80 - 100 จึงสรุปว่าทั้งหมดของข้อคำถามแต่ละข้อรายการมีความชัดเจนและมีเนื้อหาสำคัญ เพียงประเด็นเดียวสามารถประเมินได้ตรงตามวัตถุประสงค์

2.5 นำแบบวัดที่ผ่านการทดสอบ ขั้นต้นไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัย พยาบาลบรมราชชนนี เขตฯ ชั้นปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน นำผลที่ได้มาคำนวณ ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีการของสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับเท่ากับ .9155 (ภาคผนวก ค, หน้า 351)

3. คู่มือคำศัพท์สามภาษาที่พบบ่อยในชีวิตประจำวันและทางการแพทย์สำหรับนักศึกษา พยาบาลศาสตร์ มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

3.1 ศึกษาและรวบรวมคำศัพท์ต่างๆที่พบบ่อยในชีวิตประจำวันและทางการแพทย์ สำหรับนักศึกษาพยาบาล โดยการรวบรวมคำศัพท์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ เรียงตามอักษรตั้งแต่ ก-ฮ แยกตามหมวดที่สำคัญประกอบด้วยหมวดคำที่ใช้บ่อยกับผู้รับบริการ หมวดการพยาบาล จำนวนนับ อวัยวะของร่างกาย อวัยวะภายในของร่างกาย โรคภัยไข้เจ็บ อุปกรณ์เครื่องมือทางการแพทย์ อาชีพ ทรัพยากร วัน เวลา เครื่องแต่งกาย สี พืช ผัก ผลไม้ สัตว์

3.2 นำคำศัพท์ที่รวบรวมได้ให้นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาล บรมราชชนนี เขตฯ จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นนักศึกษาพยาบาลที่ผ่านการฝึกภาคปฏิบัติมาจนครบ ตามที่หลักสูตรกำหนด เพราะเป็นกลุ่มที่ทราบว่าคำศัพท์ใดบ้างที่ต้องใช้กับผู้รับบริการบ่อยครั้ง โดยเลือกนักศึกษาตามความสมัครใจ

3.3 นักศึกษาให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับคำศัพท์ต่าง ๆ เพิ่มเติม รวบรวมคำศัพท์เหล่านั้น เพิ่มเติมลงในคำศัพท์ที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น ให้นักศึกษากลุ่มเดิมให้ข้อคิดเห็นอีกครั้ง

3.4 แปลคำศัพท์ทั้งหมดเป็นภาษาอังกฤษโดยการเปิดในพจนานุกรมภาษาไทย-อังกฤษ เพื่อให้ได้ภาษาที่สองของคู่มือคำศัพท์สามภาษา

3.5 นำคำศัพท์ที่แปลเป็นภาษาอังกฤษแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญทางภาษามลายูถิ่น ซึ่งประกอบด้วย ผู้รับใบอนุญาตประกอบ อาจารย์สอนศาสนาอิสลาม และพยาบาลวิชาชีพที่นับถือ ศาสนาอิสลาม ใช้ภาษามลายูถิ่นในการสื่อสารกับผู้รับบริการ จำนวน 5 คน (ภาคผนวก ง, หน้า 353) แปลคำศัพท์เหล่านั้นเป็นภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาที่สาม กรณีที่ผู้เชี่ยวชาญทางภาษามลายูถิ่นแปล คำศัพท์ไม่ตรงกัน นำกลับไปถามซ้ำจนกว่าทั้ง 5 คนให้ข้อสรุปที่ตรงกัน จึงจัดพิมพ์ ทำรูปเล่ม สำหรับให้นักศึกษาใช้เป็นคู่มือต่อไป (ภาคผนวก จ หน้า 355)

การเตรียมการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเชิงคุณภาพ การเตรียมเก็บรวบรวมข้อมูลจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญประการหนึ่ง ผู้วิจัยมีการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ส่งถึงผู้บริหารของผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นผู้บริหารระดับสูงของส่วนราชการด้านสาธารณสุขในจังหวัดยะลา ส่วนผู้แทนภาคประชาชนผู้วิจัยส่งหนังสือถึงผู้ให้ข้อมูลหลักโดยตรง พร้อมทั้งส่งแนวการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มให้ผู้ให้ข้อมูลหลัก นัดวันเวลาในการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม

2. การเตรียมผู้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม (Moderator) คือ ผู้ถามคำถามและกำกับการสนทนาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยประเด็นที่ต้องการศึกษา เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยทำหน้าที่ในการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มด้วยตนเอง เพราะศึกษาข้อมูลเข้าใจบริบทต่าง ๆ ที่ศึกษามาแล้วเป็นอย่างดีและมีประสบการณ์ด้านการวิจัยเชิงคุณภาพมาแล้ว

3. การเตรียมผู้ช่วยวิจัยดำเนินการขณะเก็บข้อมูล ผู้ช่วยวิจัยถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพอีกบุคคลหนึ่ง ผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการวิจัยเชิงคุณภาพมาแล้ว มีความรู้ ความสามารถในการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ช่วยวิจัยที่ทำหน้าที่จดบันทึกคำสนทนา (Note-Taker) บันทึกคำพูดทุกคำพูดในขณะสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม รวมทั้งจดกริยาท่าทางของสมาชิกผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนา ซึ่งผู้จดบันทึกคำสนทนาสังเกตและบันทึกสิ่งเหล่านั้นไว้เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการนำมาประกอบการศึกษาถึงบรรยากาศของการจัดกลุ่มสนทนาในแต่ละครั้ง นอกจากนี้ผู้บันทึกคำสนทนาต้องทำหน้าที่ช่วยผู้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม เตือนผู้วิจัยในกรณีที่ลืมคำถามบางคำถามหรือถามไม่ครอบคลุม

4. การเตรียมผู้ช่วยวิจัยที่ทำหน้าที่บริการทั่วไป (Provider) คือ ผู้ที่ทำหน้าที่บริการและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่สัมภาษณ์เชิงลึกและผู้ร่วมกลุ่มสนทนา ทั้งด้านสถานที่ บริการอาหาร เครื่องดื่ม บันทึกลaptop เปลี่ยนเทป และกันผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องไม่ให้เข้ามาในสถานที่สัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม

5. อุปกรณ์ที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ประกอบด้วย

5.1 เครื่องบันทึกเสียง บันทึกเสียงขณะการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้ข้อมูลโดยละเอียด เพราะเครื่องบันทึกเสียงเป็นอุปกรณ์บันทึกข้อมูลที่ดีสามารถเก็บรายละเอียดได้ทุกคำพูด เป็นประโยชน์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในกรณีที่มีความคิดพลาจากการ

จดบันทึกข้อมูลเพียงอย่างเดียว ช่วยให้ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ตีความข้อมูลและหาข้อสรุปได้ในภายหลัง

5.2 อุปกรณ์ประกอบในการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม เช่น กระดานไวท์บอร์ด อุปกรณ์เครื่องเขียน เพื่อประโยชน์ต่อการเขียนข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของกลุ่มในขณะจัดกลุ่มสนทนา

5.3 อุปกรณ์ช่วยในการจดบันทึก ประกอบด้วยสมุดจด อุปกรณ์เครื่องเขียน เพื่อใช้บันทึกข้อมูลขณะสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม โดยใช้ประโยชน์ในการบันทึกคำพูดและบรรยากาศ พฤติกรรมของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ใช้เป็นข้อมูลประกอบการถอดเทปเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

6. สถานที่จัดสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยเลือกสถานที่ที่สะดวกสำหรับสมาชิกและเป็นที่ที่สมาชิกกลุ่มคุ้นเคยมากที่สุด มีบรรยากาศเงียบสงบ อุณหภูมิเหมาะสม เป็นห้องที่เป็นสัดส่วนมีเครื่องปรับอากาศ ไม่มีเสียงรบกวน และสามารถกันผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องเข้ามาในสถานที่ได้ พร้อมทั้งเตรียมอุปกรณ์และเจ้าหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกให้พร้อมที่สุด ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้สถานที่ ดังนี้

6.1 ห้องทำงานของผู้บริหารระดับสูงและ โรงพยาบาลสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก

6.2 ห้องประชุมของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา สำหรับสนทนากลุ่มผู้นำชุมชนในการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา และการสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับจัดการศึกษาเพื่อสร้างให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล

6.3 ห้องประชุมของหอผู้ป่วยกุมารเวชกรรม โรงพยาบาลศูนย์ยะลา สำหรับสนทนากลุ่มผู้รับบริการ

7. การตกลงระยะเวลาในการสัมภาษณ์เจาะลึกและจัดกลุ่มสนทนา โดยตกลงร่วมกันว่าใช้เวลาในการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกและจัดกลุ่มสนทนาประมาณ 1 ถึง 1 ชั่วโมง 30 นาทีต่อกลุ่ม โดยการกำหนดระยะเวลาของการสนทนากลุ่มเป็นช่วงเวลาที่สมาชิกทุกคนมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเหมาะสม แต่หากพบว่าข้อมูลยังไม่ครบถ้วน ผู้ให้ข้อมูลหลักยินดีให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมได้

ขั้นตอนการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 6 ขั้นตอน และเนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจึงนำเสนอวิธีการรวบรวมข้อมูลและการตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูลผนวกในแต่ละขั้นตอน รายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปรากฏการณ์ในชุมชนและสถานการณ์เบื้องต้น
ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล
บรมราชชนนี ยะลา

เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลบริบทที่เกี่ยวข้อง และกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. การศึกษาปรากฏการณ์เบื้องต้นในชุมชน รวมทั้งศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดประเด็นปัญหาและเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน ในกระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา

2. ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาปรากฏการณ์ บริบทในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งประเด็นของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและบริบทของจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีขั้นตอนในการวิจัย ดังนี้

2.1 การนัดหมายผู้ให้ข้อมูลหลักและสมาชิกกลุ่มสนทนา ผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลาและสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลหลักทราบ โดยออกหนังสือนัดหมายเวลา สถานที่ และย้ำเรื่องการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มเพื่อป้องกันความผิดพลาดเรื่องกำหนดเวลานัดหมาย

2.2 เมื่อถึงเวลานัดหมาย ผู้วิจัยแนะนำตัวและอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยกับผู้ให้ข้อมูลหลัก การวิจัยขั้นตอนนี้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีจำนวนทั้งสิ้น 13 คน ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์เชิงลึกที่เป็นผู้บริหารระดับสูงของส่วนราชการสาธารณสุขในจังหวัดยะลา จำนวน 4 คน อาจารย์พิเศษที่ทำการสอนในวิทยาลัยจำนวน 1 คน และสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้แทนภาคประชาชนในจังหวัดยะลาเป็นผู้นำชุมชน 4 คน ผู้รับบริการ 4 คน ที่มีคุณสมบัติตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ (รายละเอียดปรากฏในหัวข้อผู้ให้ข้อมูลหลัก) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ พร้อมทั้งชี้แจงให้ผู้ให้ข้อมูลหลักทราบว่าการสัมภาษณ์นี้ถือเป็นความลับ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์และรายงานเฉพาะข้อมูลเท่านั้นจะไม่รายงานผลเป็นรายบุคคล

2.3 สัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ประเด็นเบื้องต้นของบริบทจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประสพการณ์ด้านผลกระทบที่เกิดจากสถานการณ์ความไม่สงบ จนกระทั่งข้อมูลอิ่มตัว (Saturation) และได้ข้อสรุป นำข้อสรุปที่ได้ทั้งหมดมารวบรวมเป็นประเด็นเบื้องต้นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา

2.4 สัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา โดยสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 13 คน จนกระทั่งข้อมูลอิ่มตัว (Saturation) คือ ถามผู้ให้ข้อมูลหลักก็คนก็ได้ข้อมูลเหมือนกัน ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ข้อมูล โดยทำการวิเคราะห์ทันทีที่เก็บรวบรวมข้อมูลแล้วเสร็จในแต่ละวันและเมื่อสิ้นสุดการเก็บข้อมูล สร้างเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้อีกกลับไปถามกลุ่มตัวอย่างเพื่อยืนยันข้อมูลที่ได้อีกครั้ง

หลังสิ้นสุดขั้นตอนนี้ได้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการบูรณาการแนวทางการพยาบาลเชิงวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาลต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการบูรณาการแนวทางการพยาบาลเชิงวัฒนธรรมกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร กิจกรรมพัฒนานักศึกษา กิจกรรมเสริมหลักสูตร

เป็นขั้นที่อาจารย์ในวิทยาลัยและผู้ร่วมผลิตบัณฑิตพยาบาลกำหนดจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับกระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา โดยจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) เพื่อศึกษาวิธีการบูรณาการแนวทางการพยาบาลเชิงวัฒนธรรมเข้ากับการออกแบบรายวิชา กิจกรรมพัฒนานักศึกษา กิจกรรมเสริมหลักสูตร จากผลกระทบที่เกิดจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาลที่วิเคราะห์จากผู้ให้ข้อมูลหลักในขั้นตอนที่ 1 มีขั้นตอนในการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก ในการวิจัยขั้นตอนนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 30 คน ประกอบด้วยกลุ่มคณะกรรมการวิชาการของวิทยาลัย อาจารย์ผู้ประสานงานรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน พยาบาลที่เลี้ยงในแหล่งฝึก ศิษย์เก่า โดยการสนทนากลุ่ม 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน (รายละเอียดปรากฏในหัวข้อผู้ให้ข้อมูลหลัก)

2. ผู้วิจัยแนะนำตัวและอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย และย้ำเรื่องการพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูลหลักตามที่ตกลงไว้แล้ว

3. จัดสนทนากลุ่มโดยการนำคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาร่วมกันวางแผนบูรณาการกิจกรรมในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง จัดประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนานักศึกษา และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จนกระทั่งข้อมูลอิ่มตัว (Saturation) นั่นคือ ถามผู้ให้ข้อมูลหลักก็คนก็คนก็ได้ข้อมูลเหมือนเดิม การสนทนาต่างกลุ่มได้ข้อมูลเหมือนกัน ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลทันทีที่เก็บรวบรวมข้อมูลแล้วเสร็จในแต่ละวันและเมื่อสิ้นสุดการเก็บข้อมูล

ในขณะที่สนทนากลุ่ม ผู้วิจัยกระตุ้นให้มีการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน รวมทั้งตั้งคำถามตามวัตถุประสงค์โดยการซักถามเพื่อไม่ให้เกิดการสนทนาหยุดนิ่งและมีการสรุปการสนทนาเป็นระยะ ผู้ดำเนินการสนทนาจะพยายามสร้างบรรยากาศการสนทนาให้เป็นไปตามปกติ รวมทั้งการควบคุมให้ได้ข้อคิดเห็นตามแบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างที่ได้วางไว้ (Interview Guide) ตลอดเวลาของการสนทนาและเก็บข้อมูลวิจัย

4. สร้างแบบสอบถามแบบประมาณค่าเพื่อยืนยันผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มจากผู้ให้ข้อมูลหลักอีกครั้ง แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ ระดับความจำเป็น/ระดับความต้องการในการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล โดยกระบวนการที่ได้และความคิดเห็นต่อกระบวนการบูรณาการ นำแบบสอบถามไปให้ผู้ให้ข้อมูลหลักยืนยันผลการวิเคราะห์ข้อมูลอีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 3 นำการออกแบบรายวิชา กิจกรรมพัฒนานักศึกษาและกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่บูรณาการแนวทางการพยาบาลเชิงวัฒนธรรมไปใช้พร้อมทั้งประเมินคุณลักษณะตามขั้นตอน ดังนี้ เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยนำกระบวนการที่ได้มาบูรณาการ โดยออกแบบรายวิชา กิจกรรมพัฒนานักศึกษา และกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่บูรณาการแนวทางการพยาบาลเชิงวัฒนธรรมไปใช้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. การออกแบบวิชา (Course Design) ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยร่วมกับอาจารย์ผู้ประสานงาน อาจารย์ผู้ร่วมสอนแต่ละวิชาที่เปิดสอนร่วมกันออกแบบวิชา การจัดการเรียนการสอนในชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2552 เนื่องจากเป็นชั้นปีแรกที่นักศึกษาลงทะเบียนเรียนวิชาชีพการพยาบาล มีวิชาที่บูรณาการจำนวน 7 วิชา ดังนี้ (ภาคผนวก ฉ, หน้า 359)

- พย. 1201 มโนคติ ทฤษฎีและกระบวนการพยาบาล (Basic Concepts, Nursing Theory and Nursing Process)
- พย. 1202 การประเมินภาวะสุขภาพ (Health Assessment)
- พย. 1203 หลักการและเทคนิคการพยาบาล (Principle and Nursing Techniques)
- พย. 1204 ปฏิบัติหลักการและเทคนิคการพยาบาล (Principle and Nursing Techniques Practice)
- พย. 1207 การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันการเจ็บป่วย (Health Promotion and Illness Prevention)

- พย. 1208 ปฏิบัติการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันการเจ็บป่วย (Health Promotion and Illness Prevention Practicum)

- พ. 1207 เภสัชวิทยา (Pharmacology)

1.2 ออกแบบการจัดการเรียนการสอน โดยร่วมกันศึกษาผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์กระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา ในบริบทสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จากการสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ออกแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาให้ครอบคลุมทั้งคำอธิบายรายวิชา วัตถุประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา สมรรถนะชั้นปี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วัตถุประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลและการประเมินผล

1.3 นำการออกแบบวิชาทั้ง 7 วิชาที่ได้เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการของภาควิชา อาจารย์ประจำภาควิชาร่วมวิพากษ์การออกแบบวิชาที่ครอบคลุมคำอธิบายรายวิชา สมรรถนะรายวิชา สมรรถนะชั้นปี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต วัตถุประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผล นำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุง

1.4 นำการออกแบบวิชาทั้ง 7 วิชาที่ปรับปรุงตามข้อ 1.3 ให้อาจารย์ที่ปรึกษาทั้ง 3 ท่าน พิจารณาและให้ข้อคิดเห็น หลังจากนั้นผู้วิจัย ผู้ประสานรายวิชา และผู้ร่วมสอน ร่วมกันปรับปรุงการออกแบบวิชาตามข้อเสนอแนะ

1.5 นำการออกแบบวิชาที่ปรับปรุงตามข้อ 1.4 เสนอต่อคณะกรรมการวิชาการ ร่วมกันวิเคราะห์เนื้อหาและความสอดคล้องกับหลักสูตร คณะกรรมการวิชาการอนุมัติให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามการออกแบบรายวิชาทั้งหมด

1.6 อาจารย์ผู้ประสานรายวิชา และผู้สอน เตรียมเนื้อหาที่สอน ออกแบบสื่อการสอน จัดทำแผนการสอนที่สอดคล้องกับการออกแบบรายวิชาที่ร่วมวางแผนไว้

1.7 อาจารย์ผู้ประสานรายวิชานำการออกแบบรายวิชา ปฐมนิเทศนักศึกษาและเปิดโอกาสให้นักศึกษาร่วมวิพากษ์และให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นใดที่สามารถปรับตามข้อเสนอแนะของนักศึกษาได้ อาจารย์ผู้ประสานรายวิชาจะปรับตามข้อคิดเห็น

พบว่าวิชา พย. 1204 ปฏิบัติหลักการและเทคนิคการพยาบาล นักศึกษาขอปรับเป็น ไม่มีการสอบความรู้ก่อนฝึกปฏิบัติจำนวน 5 คะแนน นำคะแนนจากการสอบไปเพิ่มคะแนนการวางแผนการพยาบาลอีก 5 คะแนนทดแทน ส่วนวิชาอื่น ๆ นักศึกษาเห็นด้วยทั้งหมด

1.8 อาจารย์ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วัดผลและประเมินผลรายวิชาตามที่กำหนดไว้วิชาทั้ง 7 รายวิชา

2. กิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมพัฒนานักศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ผู้วิจัยออกแบบแผนปฏิบัติการด้านกิจกรรมพัฒนานักศึกษา ประกอบด้วย กิจกรรม/โครงการ ตัวบ่งชี้ความสำเร็จของกิจกรรม/โครงการ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล ระยะเวลาจัดกิจกรรม/โครงการ ผู้รับผิดชอบและงบประมาณ

2.2 นำแผนปฏิบัติการที่ได้ เสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมคุณภาพนิพนธ์ปรับแก้ตามข้อคิดเห็น

2.3 นำแผนปฏิบัติการที่ได้ เสนอต่ออาจารย์และสโมสรมักศึกษา ผู้รับผิดชอบให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมและหากมีข้อเสนอเพิ่มเติม ผู้วิจัยดำเนินการปรับแก้ พบว่าอาจารย์ผู้รับผิดชอบและสโมสรมักศึกษาเห็นด้วยกับแผนปฏิบัติการ

2.4 จัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษาตามแผนปฏิบัติการด้านกิจกรรมพัฒนานักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา ที่ได้กำหนดไว้ตลอดปีการศึกษา (ภาคผนวก ข, หน้า 431) นักศึกษาผู้รับผิดชอบจัดทำสรุปกิจกรรม/โครงการ

3. อาจารย์ผู้สอน ผู้รับบริการ พยาบาลที่เลี้ยงในแหล่งฝึก และนักศึกษาร่วมประเมินผลผู้เรียน โดยในการประเมินพฤติกรรมที่แสดงออกซึ่งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล การประเมินมีทั้งการประเมินโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการประเมินตามสภาพจริงระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (Formative Evaluation) ประเมินโดยใช้ใบงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและเพิ่มสะสมงาน การประเมินหลังสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอน (Summative Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน โดยใช้แบบวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ขั้นที่ 4 สร้างกระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา โดยการบูรณาการแนวคิดการพยาบาลเชิงวัฒนธรรมเบื้องต้น

เป็นขั้นนำผลที่ได้จากการประเมินของนักศึกษา ที่ได้จากพยาบาลที่เลี้ยงในแหล่งฝึกอาจารย์นิเทศและผู้รับบริการประเมินนักศึกษา นักศึกษาประเมินตนเอง รวมทั้งข้อมูลจากการบันทึกใบงานและเพิ่มสะสมงาน (Port Folio) มาเป็นข้อมูลเพื่อสรุปและสังเคราะห์เป็นกระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา โดยการบูรณาการแนวคิดการพยาบาลเชิงวัฒนธรรม สร้างเป็นข้อสรุปเชิงสมมติฐานเบื้องต้น เพื่อศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้

ขั้นตอนที่ 5 ศึกษาความเหมาะสมของกระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา โดยการบูรณาการแนวคิดการพยาบาลเชิงวัฒนธรรมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย ผู้รับบริการ อาจารย์ผู้สอน พยาบาลที่เลี้ยงในแหล่งฝึก ศิษย์เก่า ผู้รับบริการ และนักศึกษา ร่วมกันประชาพิจารณาพิจารณาข้อสรุปที่ได้ของกระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา โดยการบูรณาการแนวคิดการพยาบาลเชิงวัฒนธรรม เป็นข้อสรุปเชิงสมมติฐาน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของการนำไปใช้เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการจัดประชาพิจารณา ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยได้นำเสนอกระบวนการเบื้องต้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาคุณวุฒิพนธ์พิจารณาให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยปรับกระบวนการตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา ก่อนนำไปประชาพิจารณา

1.2 ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อกับผู้ร่วมประชาพิจารณาด้วยตนเองและทางโทรศัพท์ เพื่อนัดหมายวันเวลาที่เหมาะสมและเชิญเข้าร่วมประชาพิจารณา

1.3 ผู้วิจัยส่งเอกสารประกอบการประชาพิจารณาและชี้แจงประเด็น พร้อมยืนยันวันเวลานัดหมายอีกครั้ง โดยส่งเอกสารประกอบการประชาพิจารณาล่วงหน้า 15 วัน

1.4 ประชุมผู้ช่วยประชาพิจารณาวางแผนการดำเนินงานในด้านการต้อนรับ ป้ายต้อนรับ จัดห้องประชุม การจดบันทึก การบันทึกเสียง อาหารว่าง

2. ขั้นดำเนินการจัดประชาพิจารณา ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยบรรยายสรุปการวิจัยในประเด็นความสำคัญของการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย กรอบแนวคิดการวิจัย ผลการวิจัยและนำเสนอกระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา โดยการบูรณาการแนวคิดการพยาบาลเชิงวัฒนธรรมที่สร้างขึ้น ใช้เวลา 30 นาที

2.2 ผู้ร่วมประชาพิจารณา ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการนำรูปแบบที่ได้ไปใช้ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมทั้งในประเด็นเห็นด้วยและประเด็นที่ควรปรับปรุง จนกระทั่งทุกคนมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันจึงยุติการประชาพิจารณา

3. ขั้นสรุปผลการประชาพิจารณา ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยถอดเทปบันทึกเสียงคำพูดผู้ร่วมประชาพิจารณาและประมวลสาระสรุปประเด็นเห็นด้วยและประเด็นที่ควรปรับปรุง กระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา โดยการบูรณาการแนวคิดการพยาบาลเชิงวัฒนธรรม

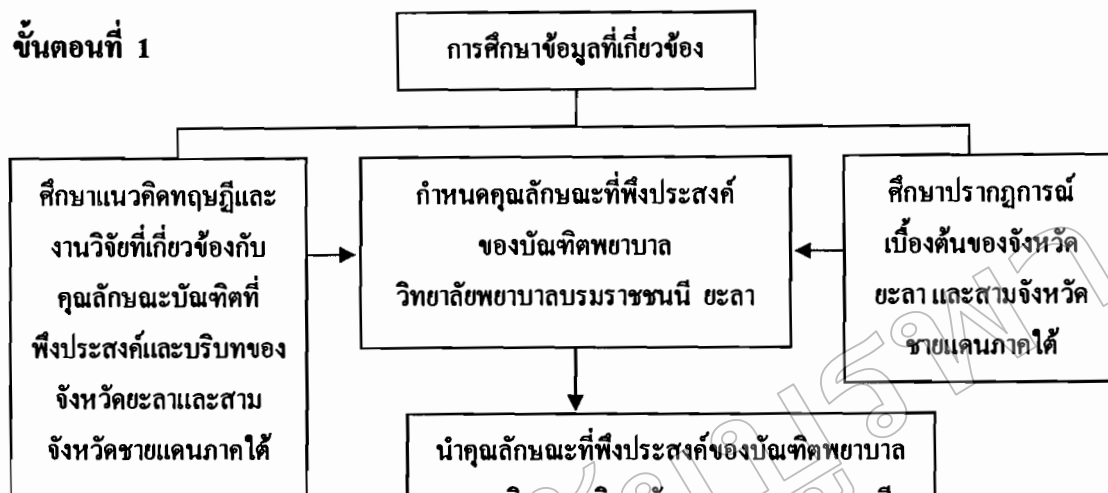
3.2 ผู้วิจัยวิเคราะห์ประเด็นที่เห็นด้วยและประเด็นที่ควรปรับปรุงกระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา โดยการบูรณาการแนวคิดการพยาบาลเชิงวัฒนธรรม

ขั้นตอนที่ 6 ปรับปรุงให้ได้กระบวนการที่สมบูรณ์

ผู้วิจัยปรับปรุงกระบวนการตามข้อคิดเห็นที่ได้จากขั้นตอนที่ 5 เพื่อให้มีความเหมาะสมของการบูรณาการหลักสูตรเชิงวัฒนธรรมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยใช้แบบสอบถามความเหมาะสมและการนำกระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา โดยการบูรณาการแนวคิดการพยาบาลเชิงวัฒนธรรมไปใช้ ประกอบด้วย ผู้รับบริการ อาจารย์ผู้สอน พยาบาลพี่เลี้ยงในแหล่งฝึก ศิษย์เก่า และนักศึกษา กลุ่มละ 10 คน รวม 50 คน หากพบว่าผลที่ได้ยังไม่เห็นด้วยทุกคน จะนำข้อมูลที่ได้กลับไปวางแผนการบูรณาการแนวคิดการพยาบาลเชิงวัฒนธรรมและจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ซึ่งเป็นการเริ่มกระบวนการใหม่อีกครั้งหนึ่ง จนกระทั่งได้ข้อสรุปที่ตรงกัน

ในการดำเนินการพบว่าทุกคนเห็นด้วยและพิจารณาว่าเป็นไปได้ในการนำไปใช้ จึงสรุปเป็นกระบวนการที่นำไปใช้ได้ ขั้นตอนการวิจัยทั้งหมด สรุปได้ดังภาพที่ 7

ขั้นตอนที่ 1

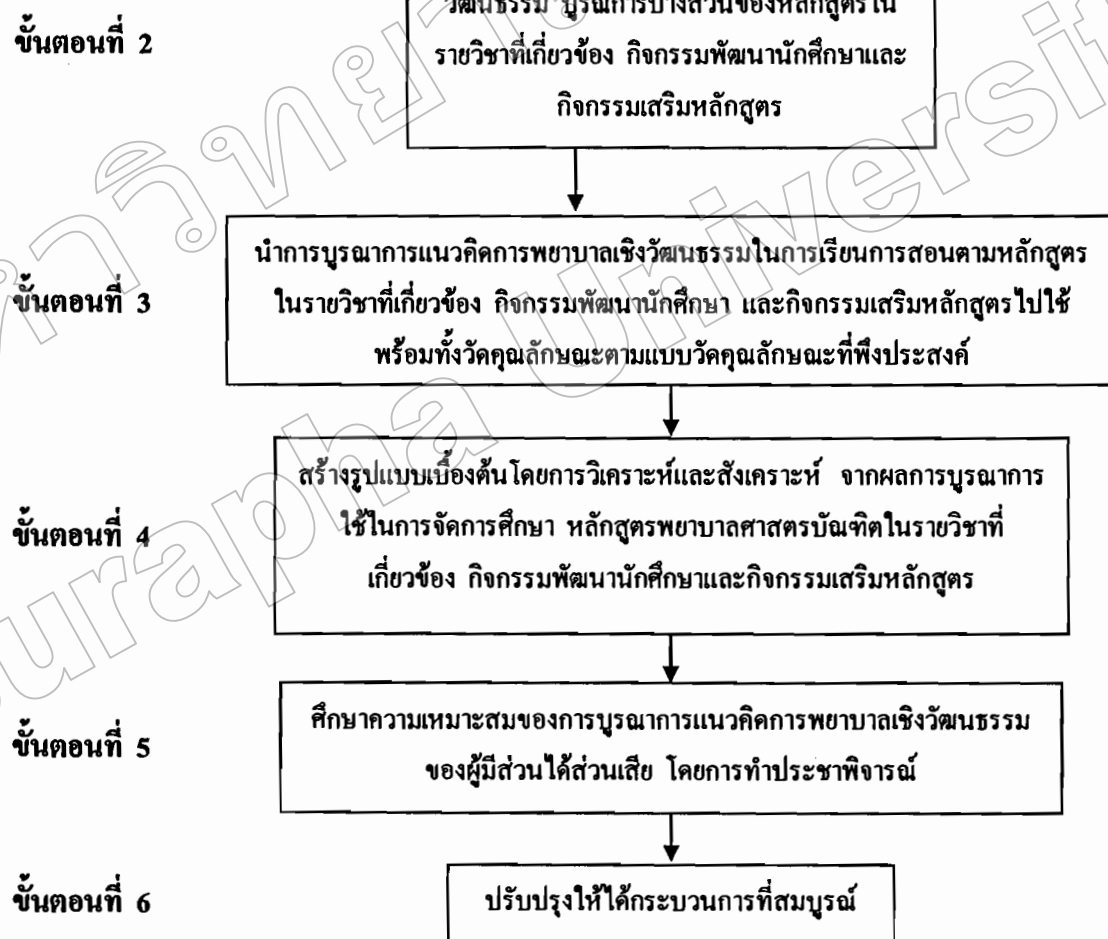
ขั้นตอนที่ 2

ขั้นตอนที่ 3

ขั้นตอนที่ 4

ขั้นตอนที่ 5

ขั้นตอนที่ 6

ภาพที่ 7 ขั้นตอนการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่เน้นวิธีการเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลควบคู่ไปกับการรวบรวมข้อมูล มีการดำเนินการดังนี้

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การจดบันทึก การสังเกต ผู้วิจัยนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลตั้งแต่เริ่มต้นลงมือเก็บข้อมูล มีการตรวจสอบข้อมูลจากข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละกลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการทันทีภายหลังเก็บข้อมูลแล้วเสร็จ ทบทวนข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ว่าข้อมูลน่าเชื่อถือเพียงใด มีความหมายอย่างไร และลักษณะของข้อมูลที่ได้เป็นอย่างไร สมควรต้องนำกลับไปเก็บเพิ่มเติมอีกหรือไม่ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยอ่านข้อมูลทั้งหมด ทำความเข้าใจในภาพรวมของปรากฏการณ์ ความรู้สึก ความนึกคิด ตามความเข้าใจของผู้ให้ข้อมูล

1.2 รวบรวมปรากฏการณ์ทั้งหมดที่ได้จากการบันทึกเสียง จดบันทึกคำบรรยาย การสังเกตข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ร่วมกลุ่มสนทนาทั้งหมด ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงอุปนัย และการตีความ การจัดเป็นกลุ่มคำหลัก กลุ่มคำรอง กลุ่มคำเสริม และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของหมวดหมู่กลุ่มคำให้เป็นแบบแผนความคิดหรือโน้ตชน้ เกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดยะลา ผลกระทบ กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์บัณฑิตพยาบาลและกระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา ในบริบทสามจังหวัดชายแดนภาคได้ออกมาแล้วตัดข้อความที่ไม่จำเป็นหรือไม่เกี่ยวข้องออกไป

1.3 อ่านทบทวนกลุ่มคำทั้งหมดที่จัดไว้เป็นกลุ่ม จนกระทั่งเข้าใจความคิดและความต้องการของผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมด

1.4 ให้ความหมายหรือตีความในแต่ละข้อความหรือแต่ละประเด็นตามวัตถุประสงค์

1.5 จัดกลุ่มคำหรือประเด็นที่มีความหมายในกลุ่มเดียวกันมาไว้ด้วยกัน ตั้งชื่อกลุ่มคำหรือประเด็นหลัก

1.6 เขียนคำอธิบายความหมายทั้งหมดของชื่อหลักที่ตั้งไว้ให้ครอบคลุมและชัดเจน

1.7 นำข้อความที่เขียนทั้งหมดกลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลหลักและสมาชิกกลุ่มพิจารณาอีกครั้งหนึ่งเพื่อตรวจสอบและยืนยันความถูกต้อง

2. ข้อมูลเชิงปริมาณ

ข้อมูลเชิงปริมาณสำหรับการวิจัยในครั้งนี้คือ ข้อมูลที่ได้จากแบบวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ด้วยการ

หาค่าเฉลี่ยโดยใช้ช่วงคะแนนจากพิสัย (Intervals from the Range) (วัน เชนพิชย์, 2538, หน้า 532)

ค่าเฉลี่ย 3.26 - 4.00 หมายถึง นักศึกษามีคุณลักษณะในระดับดีมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.25 หมายถึง นักศึกษามีคุณลักษณะในระดับดี

ค่าเฉลี่ย 1.76 - 2.50 หมายถึง นักศึกษามีคุณลักษณะในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.75 หมายถึง นักศึกษามีคุณลักษณะในระดับน้อย

การตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลตลอดกระบวนการวิจัย เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ (Credibility) ของผลการวิจัย โดยผู้วิจัยจะตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้นั้นเพียงพอหรือยัง ข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดสามารถตอบปัญหาการวิจัยได้ครบถ้วนหรือไม่ โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) (Denzin, 1970 อ้างถึงใน สุภางค์ จันทวานิช, 2539, หน้า 129) ประกอบด้วย

1. การตรวจสอบแบบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) ผู้วิจัยทำการตรวจสอบแหล่งข้อมูลด้านเวลา สถานที่และบุคคลโดยการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากเวลา สถานที่และบุคคลผู้ให้ข้อมูลที่ต่างกัน ข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละกลุ่มให้ข้อมูลในประเด็นที่เหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน

2. การตรวจสอบแบบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) ในกรณีที่ผู้วิจัยไม่มั่นใจในข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบโดยเปลี่ยนตัวผู้ช่วยวิจัยที่ทำหน้าที่ในการจดบันทึกและสังเกตการณ์เพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้ยังคงเหมือนเดิมหรือไม่ แต่เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลทุกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มด้วยตนเอง จึงไม่ดำเนินการตรวจสอบด้านผู้วิจัย

3. การตรวจสอบแบบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) เป็นการตรวจสอบโดยเริ่มเก็บข้อมูลด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มแล้วนำมาบันทึก รวมทั้งพิจารณาการกระทำทาง พฤติกรรม บรรยากาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้ข้อมูลหลัก และสมาชิกกลุ่มสนทนา เพื่อนำมาประกอบการแปลความหมายร่วมกับผลการถอดเทปและการบันทึกภาคสนามวิธีการอื่น การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยการตรวจสอบด้านวิธีการรวบรวมข้อมูลโดยตรวจสอบผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับการสนทนากลุ่ม

นอกจากนี้ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยวิธีการตรวจสอบจากสมาชิก โดยนำข้อมูลที่ได้อ่านกลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลหลักอ่านหรือไปถามซ้ำอีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงตามประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลมากที่สุด